

37261

564

F.758

AZ IFJÚVEZETŐKÉPZŐ CSAPATOK KIKÉPZÉSI FÜZETEI

A TELJES KIKÉPZÉSI ANYAGGAL
KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS
UTASÍTÁSOK

ZÁRT ANYAG

~~3471~~

KIADJA A
IX. HADTEST LEVENTE PARANCSNOKSÁGA
(Eng. a H. M. 127.426/Eln. VIII. Csfh.—1942. sz.)

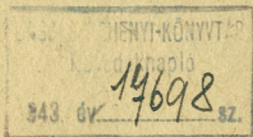
~~Zárd~~

37.261

~~3171~~

~~F. 758~~

(R
2)

R 1986

R 1965

F. 758

A teljes kiképzési anyaggal kapcsolatos általános utasítások.

ALAPFOGALMAK.

Általános leventekiképzés.

1. *A leventekiképzés célja:* az ifjúságnak a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján a haza védelmének magasztos feladataira testben és lélekben való előkészítése.

2. *A leventekiképzés anyaga:*

- a) valláserkölcsi alapon nyugvó katonás, hazafias nevelés,
- b) testnevelés és egészségápolás,
- c) katonai előképzés és légvédelmi oktatás,
- d) öntudatos állampolgári életre való nevelés,

e) az iskolában szerzett műveltség kiegészítése és emelése.

3. *Irányelvek a leventekiképzés végrehajtására:*

A LEVENTEINTÉZMÉNY IFJÚSÁGI MOZGALOM!

AZ INTÉZMÉNY AZ IFJÚSÁGÉ!

a) A leventekiképzés az ifjak és a leventeparancsnokok közös munkáját jelenti, melyben megfelelő ellenőrzés mellett elsősorban az ifjakat kell szerephez juttatni!

b) A leventefoglalkozáson nótás, derűs hangulatnak, jókedvnek kell uralkodnia!

c) A leventefoglalkozás legyen változatos és érdekes!

d) A fegyelem ne elnyomatásban és akaratséltelenségben jelentkezzék, hanem a kötelességnek és rendnek lelkes vállalásában!

e) A nevelés és a kiképzés módszere alkalmazkodjék a leventék életkorához.

Az ifjúvezetői rendszer célja.

a) A leventeparancsnokok szakasparancsnoki, szakasparancsnok-helyettesi, rajparancsnoki és rajparancsnok-

helyettesi beosztásainak levonteköteles korban levő, külön kiképzett ifjúvezetőkkel való betöltésével elsősorban a levanteoktatói kar tehermentesítése, hogy ezáltal munkájukat elősegítve és megkönnyítve, erejüket fokozottan összpontosíthassák a kiképzésre és így a levontekiképzést még eredményesebbé tehesék.

b) A levontékkal az ifjuság lelki világához egészen közelálló, magához az ifjusághoz tartozó, a többi levante közül tehetségével, szorgalmával, nagyobb munkájával és több tudásával kitűnt lelkes ifjak foglalkozzanak a legközvetlenebbül.

c) Az ifjuság lelkében rejlő dinamikus erő cselekvésre és eredmény elérésére való törekvésének helyes irányba terelése és a levontekiképzés érdekében való kihasználása is.

d) Végül, de nem utolsó sorban, a társadalom és a honvédség vezetőrétegének már ifjúkorban való előképzése.

I. RÉSZ.

A FOGLALKOZÁSOK ANYAGÁNAK KIKÉPZÉSI MÓDSZERE.

A módszeres oktatás irányelvei.

Kétségtelen, hogy nem mindegy, miként tárom az új ismeretet a levante elé.

A levanteképzés eredményességének tényezője az ifjú lelki alkatbeli sajátossága. A nevelő munka célja mindig lélek-alkítás, hatniakarás valamely fejlettebb egyénnek kevésbé fejlett egyénekre. Az oktató munka 3 lényeges, egymástól elkülönülő, de mégis szervesen összefüggő részre bontható:

I. Kapcsolóísméltés, érdeklődés keltés.

Minden oktatásunk az előző foglalkozáson tanultak számonkérésével kezdődik. Célja: a) annak ellenőrzése, hogy mennyi maradt meg az ifjak emlékeze-

tében a régebben tanultakból; b) a hiányok, az ismeretek összefüggésében támadt hézag pótlása, tévedések helyreigazítása; c) kapcsolatot teremtek a régi és új anyag között.

Amikor az ismeretek felelevenítésével tudatára hívtam a munkám további folytatására szükséges és felhasználható ismeretelemeket, röviden kitüzöm jelenlegi foglalkozásom célját. Megmondom miről fogunk tanulni, beszélgetni az elkövetkezendő 30—40 percben.

II. Az új anyag közlése.

A második fokon történik az új ismeret feldolgozása. A kitüzött és ismertessé vált cél alapján az oktatás anyagát tervszerűen elrendezzük. (Pl. a gázvédelemről: a) mi a gázharc; b) mi a harc-gáz; c) ismertető jegyei stb.)

Szemléltetésről soha ne feledkezzünk meg. A színes magyarázatnál is többet ér egy-egy tárgynak vagy rajnak a bemutatása, mert a fiú tapasztalatait is a külvilágból érzékszervei segítségével szerzi.

Az oktatás a 2. ifjú ismeretszerzési folyamatát irányítja és gyorsítja. Nem elég a szemlészetre szolgáló tárgy pusztánézése, hanem az oktatónak szakszerű

megjegyzésekkel kell irányítani a figyelmet a szemlélt tárgyra vagy rajzra. Az eredményes munka egyik hathatós eszköze az irányított szemléltetés!

Oktatásunk *élményszerű* legyen, ami azt jelenti, hogy hozzákapcsoljuk a tanítandó anyagot a levante élményvilágához. Semmi se maradjon elmélet, hanem hozzuk kapcsolatba a tanultakat a gyakorlati élettel.

Az oktatás anyagának feldolgozása közben nem csupán a csoport vezetője végez szellemi munkát, hanem gondolkodtató, a levantékhez intézett kérdésekkel szellemi erőfeszítésre sarkalja csoportja minden egyes tagját. Buzdít, ösztönöz, az ügyesen fe'előt megdicséri.

III. Összefoglalás.

Soha ne muljék el a foglalkozási óra, amíg a tanultakat össze nem foglaltuk. Ha kevés lenne az idő, néhány mondatral tegyünk eleget ennek a fontos módszertani követelménynek. A levantékhez intézett s e lényegre utaló kérdésekkel meggyőződünk, hogy vajjon helyesen értették-e meg a tanultakat. Nem szorul-e kiegészítésre valamelyik rész? Összefoglaláskor a tanultakat véglegesen rendezzük és a tárgyra vonatkozó gondolatmenetet rögzítsük.

Kapcsolóismétlés, anyagközlés összefoglalás az oktatásnak szervesen összefüggő részei. Csak ezeknek a fokozatoknak a betartásával biztosítható a lélek befogadó tevékenysége, rögződik az ismeret és állandó készséget nyer arra, hogy bármikor tudatba hívja, felújítsa a tanultakat.

Az oktatás külső alakja:

Az oktatásban főként három tanítási alak alkalmazása ismeretes: 1. a közlő, vagy előadó; 2. a párbeszédés, vagy kérdve-kifejtő; 3. a leventék öntevékenységen alapuló tanítás.

1. *A közlő vagy előadó* tanításnál az oktató végzi a munka oroszlánrészét. Összefüggően elmondja a tárgyra vonatkozó ismeretet, fölveti a tárggyal kapcsolatos kérdéseket és azokra feleletet ad. A leventékhez intézett kérdésekre nyomban válaszol is. A leventéknek semmi beleszólása nincs az oktatás menetébe. Feladatuk csupán a figyelés.

Kétségtelen, hogy a közlő tanítás alkalmazásával az előírányzott anyagot gyorsan elvégezzük, de eredmény ilyen körülmények között természetesen nem várható.

2. *A párbeszédés vagy kérdve-kifejtő* tanítás a leventéket tevékenyebben be-

kapcsolja az oktatásba. Kérdés-feleletek által halad előre az oktató az anyag tanításában. Az oktató inkább háttérbe vonulva irányítja a munkát, vigyázva arra, hogy ne hogy elveszen a gondolat, nehogy a közbevetett kérdések eltereljék a figyelmet az oktatás anyagáról.

Előnye, hogy a fölvetett kérdések az egész szakaszt vagy rajt gondolkozásra készítetik.

3. A leventék öntevékenységen alapuló tanítás biztosítja leginkább a találékonyság, leleményesség megnyilvánulását. Itt már feladatokat kapnak a leventék, amelyeket maguknak kell megoldaniok. Az oktató csak arra ügyel, hogy gondolkozási irányát el ne veszítse a levente. Az öntevékenységen alapuló munka élményszerű hatásaival nagy nevelő és elmefejlesztő értékű.

Helytelen, ha az oktató egyetlen tanítási alakot alkalmaz. Ugyanis megfelelő alkalmakkor bármelyik alak célra vezető lehet,

A módszeresen végzett munka a feltétele a leventeképzés sikerének. A módszer merev követelményeit az oktató lelkesedésének, hivatástudattól hevülő egyéniségének kell átmelegítenie. Mindenkor érezze a levente, hogy oktatójá-

ból a „szív“ embere beszél. Sejttesse meg a munkáját lelkes odaadással végző honfit, akinek legfőbb törekvése, hogy a szóbakerülő katonai, világnézeti stb. ismereteket legjobban átadja.

1. A foglalkozások megkezdésének külsőségei. (Bevezetés).

A leventefoglalkozások helyén zászlórudat kell felállítani, amelyre a foglalkozás megkezdésekor a nemzeti zászlót kell felhúzni. A foglalkozás megkezdésének formaságai:

A foglalkozás kezdetén a szakasz sorakozzék fel a zászló köré négyszögben. Felállás előtt a létszámellenőrzés történjék meg.

a) *Ima.*

A parancsnok vezényeljen „Vigyázz“-t majd „Imához! Sapkát le!“ Mondják el együtt a felekezetük szerinti formasággal a „Mi Atyánk“-ot, majd „Magyar Hísekegy“-et. „Imától! Sapkát fel!“ vezényszó után következik a

b) *Zászlófelvonás.*

A parancsnok vezényeljen fővetést és vonassa fel a zászlót. A zászlót min-

dig olyan levente vonja fel és be, aki erre a kitüntetésre különösen rászolgált.

Zárt helyen tartott foglalkozások kezdetén és végén a zászló felvonása és bevonása elmarad.

Zászlófelvonás alatt a Himnusz énekelendő.

c) Törvénymondás.

A zászlófelvonás után következik a „törvénymondás“. A parancsnok vezényeljen „Vigyázz!“-t, majd fennhangon kiáltsa a leventéknek: „Tegyünk hitet törvényeink mellett!“ Ezután sorra mondja el a hét leventetörvényt. A törvényeket a leventék szavalókórusszerűen mondják utána.

A törvénymondás után összefoglalóan ismertetni kell honvédségünk haditetteit, a hadihelyzetet, s azokat megfelelően méltassuk.

2. A világnézeti kiképzés.

Ezer év óta szinte szakadatlanul harcban áll a magyar ember.

Ehhez az örökös harchoz fegyverek kellettek a múltban és fegyverek kellenek ma, a jelenben is.

Csak akkor tudunk öseinkhez méltóan helytállani, ha a *Krisztusi Lélek*, az öntudatos magyar *Szellem*

a szakképzettség és korszerű *Tudás* fegyverével felszerelt harcosok kezébe adjuk a huszadik század korszerű fegyvereit. Olyan harcos, amelyiknél akár az egyik, akár a másik fegyver hiányzik: nem teljes értékű, fél ember, rossz magyar.

Követelmények a vezetővel szemben.

A világnézeti oktatás eredményességének az első feltétele, hogy a hirdetett világnézet minden részletében a vezető *meggyőződése* legyen. A belső átélés nélkül mondott szavak úgyis hatástalannok maradnak.

Szükséges másodszor a vezető nagy *szaktudása*. A fiúk azonnal észreveszik a felkészültség hiányát és hogyan higgyenek, ha a szavak mögött nem érzik a tanulmányozás alapján szerzett megdöntöhetetlen határozottságot. A tudásnak két egyenértékű forrása van: az olvasás és a tapasztalás. A vezetőnek mindkettőből merítenie kell, mert bármelyik egyoldalúság káros lehet, mert csak az olvasás és tapasztalás kettőssége ad megfelelő tudást.

A siker feltételei közé tartozik a vezető *előadói* készsége is. Aki előad, változatos szókinccsel, szép stilussal, magyar kiejtéssel és erős, de kellemes hanggal kell rendelkezzen.

Végül szükséges, hogy olyan vezessen világnézeti kiképzést, aki a fiúk körében *népszerűségnek* örvend és akit a fiúk *komolyan vesznek*.

Elhelyezés a foglalkozás időbeosztásában.

A világnézeti előadást akkor kell tartani, amikor a fiúk a legfogékonyabbak az új dolgok befogadására, a hangulatuk a legkomolyabb és teljes figyelmükkel a vezető szavai felé fordulhatnak, amikor szellemileg pihentek és nyugodtak. Ez a helyzet általában a foglalkozás elején áll fenn, tehát a kiképzési idő első negyedét tanácsos világnézetre fordítani. E szabály alól azonban kivételek adódnak. Ha például a foglalkozás kezdetekor erősen kellett fegyelmezni és ezáltal feszült hangulat támadt, vagy ellenkezőleg túlvidám hangulatban indult a foglalkozás, az előadással várni kell és a nem megfelelő hangulatot le kell vezetni. Amíg a fiúk figyelmét más vonja el, kár kezdeni. Főleg a szabadban való foglal-

kozásnál kell számolnunk a fiúk gyors érdeklődés és érzelem változásaival. Sikere csak annak a vezetőnek lesz, aki megszokta, hogy együtt élje fiaival hangulati életüket, de úgy, hogy minden pillanatban fölé tud emelkedni. Lehet az előadás bármikor, akár a foglalkozás végén is, szabja meg ezt a „nép“ kedve és a beszédtárgy jellege.

Az előadás időtartama.

Milyen sokáig beszéljünk? A tárgy alapos megbeszélése minél több időt kívánna, viszont a fiúk figyelme csak keveset bír és bizonyos időhatáron túl kimerül. Nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy leghelyesebb, ha 15 percig tart a tárgyalás és 5 percig az összefoglaló átismétlés, vagyis ha a beszéd teljes tartama 20—25 perc. Ezt kell kövesse a vita, megbeszélés és a tárggyal kapcsolatos irodalom olvasása és szavalás. Természetesen előfordulhat, hogy a fiúk figyelme hosszabb előadást is megenged, de adódhat eset, hogy egészen rövid előadás mutatkozik jónak. Az időtartam kérdésében kerüljünk minden merev kicövekeltséget. Döntsön itt is a tárgy kívánalma és a szakasz.

Azt azonban mindig szem előtt kell tartani, hogy a világnézeti kiképzés igen fontos és nem a feleslegesen maradt idő kitöltésére való, hanem a foglalkozás középpontját jelenti.

Az előadás szövege.

A legelemibb követelmény itt, hogy kerülni kell az idegen szavakat és kifejezéseket s hogy a szövegnek nyelvtanilag kifogástalannak kell lennie fölösleges is mondani. A vezetővé válásnak azonban új követelménye támad: be kell idegzenünk a rendszeres gondolkozást, mert a világnézeti anyagokat mindig kristálytiszta rendszerben kell látnunk.

Értenünk kell a gondolatok összekapcsolásához, mert csak logikus előhaladással érhetünk el meggyőző hatást. A fiúknak az első mondatunk elhangzásától állandóan azt kell érezniök, hogy a gondolatmenet megdönthetetlen rendszerként és megbontathatlan egységként áll előttük. A rendszer pontjai pontosan körvonalazott tételek. Ezek köré a tételek köré fonódnak a jobb megértéshez szükséges példák, a meggyőződést keltő bizonyítások és az ellenérvek cáfolata. A gondolatmenetünk minden lépcsőjét tudatosítjuk bennük, a gondosan fogal-

mazott egy-egy mondatos tételekkel többször elismételjük. Az előadás végén pedig a példák elhagyásával röviden átismételjük beszédünk lényegét.

A beszéd módja.

Előadásunk módjában a középutat keressük a száraz értekezés és a hatásvadász szónoklat stílusa között. Ne legyünk unalmasan felsorolók. Sikertelen lesz beszédünk, ha az anyagot kötelességszerűen, gépiesen „leadjuk“ és hiányzik belőle a belső meggyőződés és a meggyőzni akarás ereje. Legyen a beszédben élet és lendület. Másrészt viszont kerüljünk minden szónoki tulkapást. Legyünk egyszerűek, természetesek. Színeskedéssel legfeljebb pillanatnyi hatásérhetünk el, de életalakító meggyőződést nem. Ne szemkápráztató lángolás legyünk, hanem mélyen izzó lassu tűz.

Hangerőnk függjön a hallgatóság számától. Nevetséges dolog husz ember előtt olyan hangot használni, mintha zászlóaljat vezényelnénk, de veszélyes a halkszavuság is. Hangunk mindig töltse be közönségünk terét és minden fiú erőltetett figyelés nélkül is értse meg szavainkat. Ha a teremben rosszak a hallási viszonyok, vagy szabadban adunk

elő és szél van, mindig kérdezzük meg, hogy mindenki jól hallja-e hangunkat.

Mozgásunk mérsékelt legyen. Ne álljunk mereven lecövekelve, de ne is sétál-gassunk. Vigyázzunk a beszédet kísérő kézmozdulatokra. Ha természetesen jönnek belőlünk elő, rendezzük tetszetőssé őket, de vigyázzunk, hogy tulzottak ne legyenek. Használjunk-e jegyzetet a beszédnél? Lehetőleg ne. Beszéljünk teljesen fejből, mert ez jó hatást kelt. Az előadásvázlatát kis papírlapon magunknál tarthatjuk és szükség esetén feltűnés nélkül megnézhetjük. Ez a szükség a gyakorlat folytán lassanként úgyis meg fog szűnni.

Általában törekedjünk mindenben a természetességre és közvetlenségre. Ne legyen más a hangunk, mintha négyszemközt beszélnénk a fiúval, mert csak így fogják külön-külön valamennyien érezni, hogy mondanivalónk személy szerint nekik szól.

A vita.

A vita vezetése a legnehezebb vezetői feladatok közé tartozik. A vita folyamán két szükségesség léphet föl. Vagy fölrázni a fiúkat, vagy lefékezni s mindkettő nehéz. A vita élettelenségét okoz-

hatja az, hogy előadásunk nem támasztott a lelkekben semmi visszhangot, de az is, hogy az előadás annyira kimerítette a tárgyat s annyira feleletet adott minden felmerülhető kérdésben, hogy a fiúkban nincsen semmi mondanivaló és semmi kérdés. Az első esetben rossz volt az előadás és a bajon már csak úgy lehet segíteni, ha a vezető vitát kezd és más formában megismétli az egészet. Az utóbbi esetben pedig „tartalékban tartott” nehézségeket kell előtárni és ezeket kell a fiúkat gondolkozásra bírni. Gyakran előfordul azonban a másik eset, hogy t. i. a vitázás tulzott hevessége állítja a vezetőt nehéz feladat elé. A zürzavar keletkezése megelőzhető, ha szigorú vita szabályt állítunk fel. Legyen ez a következő: aki szólni akar, karfelemeléssel jelentkezék; ha a vezető rámutatott, álljon fel és beszéljen; mindenki más pedig hallgasson. Ennek a tökéletes végrehajtását nem fogjuk mindig elérni, mert ha a vita igazán lelkes, mindig önfeledt is egy kissé, de ez nem is baj. Csak az a fontos, hogy ne szakadjon szét a társaság több vitázó csoportra, legyen mindig egy központja a megbeszélésnek, ez pedig álljon a vezető irányítása alatt. Ha a közbeszólások lármát okoznak és a foglalkozás parlamenté fajul, emelje fel a

vezető a karját, erre köteles lesz mindenki elhallgatni. Egyébként ne törekedjünk erőszakkal a kordába fogott, lefejtett vitára s főleg azt ne tegyük meg soha, hogy büntetésképen félbeszakítjuk azt. A beszüntetésnek csak akkor van jogosultsága, ha a vita menete végzetesen félrecsuszott valami helytelen mellékvágányra, vagy személyeskedő veszekedéssé lett. Más esetekben a vitának időelőtti leállítása a vezetés csődjét jelenti.

A vita irányítása nehéz szellemi munka. Figyelni kell a jelentkezők sorrendjét, meg kell érteni a felszólalások szavakaiti értelmét is, készen kell állni a válaszadásra. Uralni kell az egész forrongó véleményáradatot és közben állandóan készülni kell a végső ítéletmondásra, az összefoglalásra és vita-lezárásra.

A vitát az előadó maga vezesse, de abban az esetben, ha ez nem a szakaszpárancsnok, úgy vegye át a végén a szót és ő mondja ki az utolsó szót — tekintélyének érdeke kívánja.

Az előadás utáni vita a világnézeti kiképzési anyag meggyőződésének a helye, a fiúk egyéniségének a kifutó tere. Ne hagyjuk el soha. Adjunk módot a fiúknak, hogy véleményüket nyíltan meg-

mondhassák. Bármikor, a világnézetre szánt időn kívül is, vitaanyag merül föl, kapva kapjunk rajta. Viták nélkül nem sokat ér a világnézeti kiképzés.

A népirodalom felhasználása.

Óriási haszonnal jár a népirodalom beiktatása a világnézeti kiképzésbe. Az előadás elhangzása vagy a vita lezárása után minden alkalommal felolvasás és szavalat következzen. Vegyük elő népi iróinkat és a régebbi nagyokat, a folyóiratokat sőt a napilapokat és keressük ki a tárgy többoldali megvilágítására, a gondolat elmélyítésére alkalmas regényrészleteket, elbeszéléseket, költeményeket vagy cikkeket. Ezek révén lassan ismertté válik a fiúk előtt irodalmunk, eszméink pedig érzelmi mélységet kapnak a lelkükben.

Az anyag megtanítása.

Tévedés azt hinni, hogy a beszéd és felolvasás meghallgatása s a vitában való részvétel már alkalmassá teszi a fiúk többségét a gondolatok továbbadására. Meggyőződéssé nőhet bennük az ifjúvezetők világnézet, amelyért vértanúságot tudnak szenvedni, de mégsem lesznek

képesek arra, hogy otthon, munkahelyen és mindenütt a magyar életben szóval terjesszék azt. Mert ehhez az szükséges, hogy a gondolatokat ki is tudják fejezni. A szellemi teljesítménypróbák azt mutatják, hogy a fiúk általában nehezen jutnak eddig el. Ezért kell, hogy betanul-tassuk velük azokat a kifejezéseket, amelyek a gondolataink megértésére a legalkalmasabbak. Meg kell gazdagítanunk a fiúk szókincsét és kifejezéstartárát, mert anélkül némák lesznek.

A megtanításnak több utja van: a vázlatoknak falitábla alakjában való elkészítése és állandó kifüggesztése, a fiúknak a szakasz előtt való szerepeltetése a már leadott anyagból, gyakori szellemi teljesítménypróba írásban és következő alkalommal javítás, az anyag ismételtetése rajkeretben, beszédversenyek, pályázatok előadás kidolgozására és még sok minden, amit egy vezető leleményessége csak kitalálhat. Ki kell írtanunk belőlük a régi frázisokat, nevetségessé kell tennünk előttük az iredenta versekben olvasott, vezércikkekben látott és szónokoktól eltanult hazafiaskodó, üres puffogásokat. Helyükbe új, tartalmas fogalmakat és szólamokat kell adnunk, amelyek fegyverré válnak a kezükben.

A világnézet életté tétele.

A világnézeti kiképzés minden részletében különös gonddal történő vezetése azt a célt szolgálja, hogy erkölcsiségünk és szemléletünk a fiúk határozott meggyőződésévé váljon. A kiképzésnek a kellő időben való megtartásával, a szöveg gondos fogalmazásával, a hatásos beszéddel, a jólvezetett vitával, a meg-rázó hatású szépirodalom-olvasással és az anyag jó megtanításával ezt is elérhetjük. Új munka kezdődik azonban, amikor elveink gyakorlattá válását akarjuk fiainkban látni. Nem szabad kétségbe-esnünk, ha a lelkiismeretes kiképzés után nagyon igenlő fiaink az élet gyakorlatában meg agadják a vallott eszméket. Mert más az elmélet és más a hétköznapi valósága. Az ember pedig gyarló. Hatalmas különálló munkaterületet jelent a fiúk lassú kiemelése régi világukból, ahova minduntalan vissza-vissza csusz-nak. Szüntelenül hangoztatnunk kell, hogy a szellemet élni kell, mert semmi haszna, ha csak elmélet marad. Egyéni életünk példájával pedig meg kell mutat-nunk, hogy lehet az új szellem erkölcsé és a mélymagyarság szellemisége szerint élni. A szó és a példa utmutatásán túl következik a legnagyobb feladat, amely

ifjúvezetőre vár: mélyen belenyulás a fiú életébe. El kell kísérnünk a fiút hétköznapijainak világába és segítenünk kell élete újjáalakításában. Ennek hogyanja és mikéntje külön tárgykör és a vezetői ismeretek közé tartozik.

Irodalom felsorolása:

Bajza József Jugoszlávia.

Cholnoky Jenő: Hazánk és népünk.

Gogolák Lajos: Cseh-Szlovákia.

Győrffy István: Néphagyomány és nemzeti művelődés.

Győrffy—Bátky—Viski: Magyarság néprajza.

Hóman Bálint—Szekfű Gyula: Magyar Történet.

Karácsony Sándor: Magyar észjárás.

Kerék Mihály: A magyar földkérdés.

Kiss Géza: Ormánység.

Kodály Zoltán: A magyar népzene.

Kodolányi János: Suomi.

Kovács Imre: Kivándorlás.

Makkai Sándor: Tudománnyal és fegyverrel.

Németh László: Minőség forradalma.

Princz—Cholnoky—Teleki: Magyar Föld, Magyar faj.

Prohászka Ottokár: Összes művei.
vitész Nagy Iván: Öt világrész magyarsága.

Szabó Dezső: Egész látóhatár.

Szász Zsombor: Románia.

Szekfű Gyula: Három nemzedék és ami utána következik.

Weis István: Mai magyar társadalom.

Zathurecky Gyula: Erdély amióta másképen hívják.

3. Néhány szó a finnekről.

Annakidején boldogult és jóemlékezetű Csipkés György barátunké volt az ötlet, hogy a fenti cím alatt minden Kiképzési Füzetben néhány mondatot szenteljen északi rokonainknak. Mintegy ellenhatásként született ez a terv annak az általános áramlatnak az egyensúlyba-hozására és semlegesítésére, amely minden idegen nemzet, földrész és világtáj tüzetes ismertetését művelte, csak éppen azokat feledte ki, akik hozzánk a legközelebb állanak s akiket mostohán elfeledtünk.

A finn-magyar barátság hullámai azóta egyre jobban gyűrűznek. Akkoriban a terv nem számított közönségesnek,

mert Kodolányi könyvein és a tudományon kívül alig foglalkozott valaki Finnországgal. Büszkén állapíthatjuk meg tehát, hogy mi minden divatáramlattól függetlenül, egész önelvűen, mindenik mozgalmat megelőzve a legelsők között, önként fordultunk Észak felé s a mai széleskörű finn rokonszenvelőkészítésében — legalább is ifjúsági vonalon — bőven és becsületesen kivettük a részünket.

Azt, hogy érdeklődésünket nem divat szülte, a Kiképzési Füzetek új kiadása is bizonyítja, sőt még jobban meg is erősíti. Az első kiadásban ugyanis néhány megemlékezés után végeszakadt a rokonsági gondolat elmélyítésének, a jelen sorozatnak azonban mindenik számában hiánytalanul megtaláljuk a kis ismertetést.

Tartalma szerint a címe tulajdonképpen „Néhány szó nyelvrokonainkról“, de azért az első elnevezést kegyeletből megőriztük.

Azt szeretnénk, ha a könyvecskét nem tekintenék többnek, mint amennyinek szántuk, gyenge és rövid vázlatnak. Mert csak gyenge és rövid gondolatmenet akart lenni, amelyet még más könyvek alapján kell kikerekíteni és széppé tenni. A nyelvrokonainkról való megem-

lékezés a leventemozgalomnak nem kötelezően előírt foglalkozási anyaga, annál jobbra kell tehát tennünk jóakarattal és lelkesedéssel. Ami az előadásokban van, az kevés, sötét, száraz és unalmas s e sok rossz tulajdonságán változtasson az, aki érdekesnek és hasznosnak találja foglalkozni e kérdéssel úgy a maga okulására, mint társai szórakoztatására és tanítására. Nagyon vigyázzunk, hogy minden ismertetés előtt tekintsünk hátra és előre, a korábban elhangzott előadásokra, hogy az értelmi kapcsolat meglegyen; különben minden rész külön, összefüggés nélkül fog a levegőben lógni.

4. A Havi szavalókórus tanítása.

Minden hónapban más-más szavalókórust veszünk. Ezáltal egy újfajta közösségi szórakozást, művelődést, tanulást akarunk bevezetni a leventemozgalom életébe.

Első teendő a szavalókar tagjainak számszerinti összeválogatása. Hány tagból álljon a kar?

A nagy tömeg a fegyelmezés és érthetőség szempontjából nehézségeket jelent. A gyakorlat azt igazolta, hogy 30—

60 tagig terjedő kar minden tekintetben megfelel.

A második teendő a tagok hangszin szerinti összeválogatása. Elsősorban az a fontos, hogy a besorozandó tag kiejtése érthető, tiszta legyen és a magyar nyelvet tökéletesen beszélje. A válogatás három hangszin: magas, közep- és mély hangszin szempontjából történik. Ennek alapján a tagokat három csoportba: I. kar, II. kar, III. karba osztjuk. A magas hangszin adja az I. kar csengő, éles hangszinét; az erőteljes, tömör, közep hangszin adja a II. kar hangszinét és a mély hangszin adja a III. kar hangszinét. Minden csoportban kijelölünk egy egy enekest, aki a költemény egyes részeit (szólót) egyedül mondja.

Az összeállítás után a betanítás következik.

Először az oktató felolvassa a költeményt eredeti formájában. Megmagyarázza annak tartalmát és rámutat művészi értékére. Az ismertetés után közösen olvassuk el a költeményt a szavalókarra átírt formában.

Ha a költemény menetével és előadásának módjával a fiúk kivétel nélkül tisztában vannak, következik a részletes kidolgozás.

5. A magyar dalkiképzés általános bevezetése.

I. A kiképzés anyaga.

Legrégibb néphagyományunk a magyar nyelv. Ennek egytestvere a magyar dallam. Mindenki tudja, hogy nem minden dallam amit magyar szövegre szolaltatnak meg egyúttal *magyar* dallam is. A mi népdalainknak ősi, sajátos törvényei, megszólalási formái vannak. Ezeket a formákat köznépünk hagyománymegőrző rétegei időben és térben egységesen tartották meg.

Igazi népdalaink hanglejtése semmiképpen sem azonos azzal, amit a cigányzenében és máshol „magyar nótának” szoktak nevezni. A cigányok, s a reájuk hallgató városi, vagy városias rétegek nótái nem népdalok, legfeljebb *népies* törekvésű műdalok. Nevezzük is őket *nótáknak*, megkülönböztetésül az igazi magyar népdaltól. A mi népdalaink nem a száz évvel ezelőtti színpadok deszkáin kisarjadt népszínművek talajából csendülnek felénk, hanem az *egész magyarság* régi, közös éneklő multjának az emlékei. Nyugodtan mondhatjuk róluk, hogy a népdalok, évezredek és embermillók ösztönös, közös

szöveg- és dallambeli szép keresésének a valóraválásai.

*

Jó kilencszáz esztendeje már annak, hogy két utasember, jámbor hittérítők, akik az országépítő István király elé igyekeztek, betérték egy útmenti tanyára éjszakai pihenésre. Kegyes foglalatosságukban (éppen esti, áhítatos olvasmányaik közben) megzavarta őket egy kellemetlen nyikorgó hangba vegyülő női énekszó. Mind a két vándor, idegen ország szülőttje és mester az akkori énekművészet dolgában, kicsinylően hallgatta a magyarok zenéjét. Amint utánanéztek, hogy miféle hangok ezek, megtudták, hogy egy kézimalmon örlő jobbágynő énekét hallják. Másnapra kelve, a vándorok egyike, akit később szent Gellért néven ismer a magyar história, meghagyta, hogy aranyakkal jutalmazza különös énekéért, a nehéz munkáját zugolodás helyett éjnek évadján is vig énekkel végző énekest.

Még ma is alig változott valamit társadalmunk szemlélete a magyar népdal iránt. Sokszor még legjobbjaink is bámulatos tájékozatlanságot árulnak el a magyar dal ügyében, s inkább idegenkedő kicsinyléssel, mint elismeréssel

hallgatják. Legkülönbjeink néha megjutalmazták ugyan érdeklődésük arányával a magyar dallamot, de az igazán ritka, hogy dalolják is a mi dalainkat.

Nem így az ifjúság! Országszerte lázas érdeklődéssel, szeretettel hallgatja, dalolja minden rendű és rangu ifjú és leány a szemünk előtt ujjászülető magyar dalt. Ennek a dallamvilágnak a jellegzetes sajátságaival foglalkoznak kiképzési füzetek.

*

Mit dalol a magyar nép? Vajjon már egészen elfelejtette a régi idők régi dalát. vagy a városi mű- és álmagyar „nóták” kiirtották a magyar faluból is az igazi magyar dalt? Vajjon a régi magyar népdal ami most van elhallgatóban és csak az öregektől hallani még itt-ott átadja-e helyét az új magyar dalnak vagy a faluba is bevonul az amerikai és európai külvárosok idegen söpredék-zenéje? Olyan kérdések ezek, amelyeknek a döntő súlyát most még alig lehet felmérni.

A magyarság, amióta megszállta ezeket a tájakat, a Duna-Tisza, a Kárpátok közét, mindig ütköző pont, védőbástya volt a nyugati és a keleti hatalmi érdekek sok minden jót felmorzsoló

törekvése között. — „Két pogány közt egy hazáért omlik a vére“ —, amint a kuruc ének mondja. Minden „sok ellenes tzélzások“ között megőrizte mindmáig azt, amit a keleti hazából magával hozott. Rajtunk áll most, hogy magunkévá tegyük mi is lassanként azt, ami különben visszavonhatatlanul el űllyed, eloszlik és helyet ad valami másnak ami rossz és idegen. Tanuljunk, daloljunk tehát minél többször mennél több magyar népdalt, mert ezzel nemcsak a népdalt, de önmagunkat is jobb és tisztább magyarságban örizzük meg.

Immár tíz éve is elmúlt, hogy egy népművészeti értekezleten mondták, hogy *„a népművészet romlása olyan világjelenség, amelyet minden gyűjtő már régóta tapasztal. Ne vegye magára a mai generáció azt a felelősséget és azt a vádat, amelyet az utókor emelhetne ellene, hogy nyitott szemmel látta a veszélyt és mégsem végezte el azt a munkát, nem töltötte be azt a feladatot, amit pedig elvégezni és betölteni kötelessége lett volna.“*

Most rajtunk, a falusi és városi ifjúság rétegén van a sor, hogy felkaroljuk, hogy megőrizzük és hogy életünk cselekvő részévé tegyük a magyar népdalt.

A kiképzési füzetekbe található dalok, úgy vannak összeállítva, hogy amennyire lehet ilyen kevés dalban érzékeltessük a magyar népdalok sajátos dallambeli tulajdonságait.

II. A kiképzés módszere.

Sok gyakorlati kísérletezés után sikerült megállapítani, hogyan lehet minnél könnyebben és eredményesebben tanítani a népdalt.

A sikeres tanítás első feltétele itt is, mint mindenhol az alapos *tudás!*

Aki tehát a népdalt tanítja, tanulja meg jól a dolgokat mielőtt a fiúkkal találkozik s ne könyvből, hanem a dal-tanulókkal szembenézve könyvnélkül dalolja, tanítsa a dalt. Legelőször bemutatjuk a dalt, miután pár szóval felhívtuk a fiúk figyelmét ennek értékére, régiségre stb. Azután megtanítjuk a szöveget. Ha a dalnak több versszaka van, először az elsőt tanuliuk meg. Két-három együttes elmondás után, ha figyeltek, már magukban is tudják a szöveget a fiúk. Most eldalolja a vezető a dallamot is, majd halkan dalolják együtt a vezetővel a fiúk. Fontos, hogy legelőször amikor meghallgatják, ne is dúdolják a vezetővel, hanem figyeljenek teljes csendben,

ezáltal érdeklődésük még jobban fokozódik. Két-három együttes dalolás után dalolhatnak erősebben azok, akik jobb hallásuak, s már megtanulták a dalokat. Lassanként halkabban dalol a vezető, s erősödjék a fiúk hangja. Ha sokan vannak csoportunkban pl. egyszerre 50—60-an akkor két vagy három csoportra is oszt-hatjuk a tanulókat és csoportonként hallgassuk meg őket, hogy egymással versengve melyik tudja legelőször. Végül külön is, egyenként, melyik fiú az első aki megtanulta? Nehezebb dallamfordulatokat külön is kiemelünk s részletenként foglalkozunk velük, úgy hogy többször ismételjük a dal nehezebben el-sajátítható töredékét, s csak azután foglaljuk össze az egész dalt.

Ha több verse is van a dalnak, miután az elsőt már megtanultuk mondjuk el a másodikat majd a többit, s végül a vezető segítsége nélkül dalolják a fiúk az egész dalt. Az oktató mindig jókedvűen tanítja a dalokat, s vidámsága át-sugárzik az egész szakaszra!

III. Az oktató hibái.

A legfőbb hiba az, ami gyakran megtörténik, hogy az oktató nem tudja kifogástalanul és feltétlen elhíthető bizton-

sággal a dalt. Pedig jó hallása, jó hangja van, csak hanyag és elfelejtkezett vagy elhanyagolta az előkészületet. A népdaltanítás legfőbb eszköze a tudás; az az oktató aki nem tud, ne is tanítson, mert hibás és hiányos munkájával nem hasznos, hanem kárt tesz a magyar jövő ügyében. Előfordul, hogy az oktátónak nincsen jó hangja, vagy gyenge a zenei hallása. Ilyenkor hiba az, ha a daltanítást hatalmi vagy tekintélyféltő okokból kezében akarja tartani. Minden szakaszban, de minden rajban is akad nem is egy jó hangú biztos fellépésű fiú, akire az oktató megfelelő képességének hiányában rá kell bízni a daltanítást. Megesik, hogy a fiúk egyik másik dalt más szöveg vagy dallamváltozatban ismerik. Ilyenkor megjegyezheti az oktató, hogy az a változat is érdekes, vagy jó, de feltétlenül ragaszkodjék mindenkor a kiképzési füzetekben közreadott dalok szövegéhez és dallamához egyaránt.

Hibázhatik abban is a vezető, hogy rossz hangot ad meg. Tul magasan, vagy túl mélyen kezdi, s így megakadályozza a dalok könnyű megszólaltatását; ezért ügyeljen az oktató s előre gondolkozzon a helyes kezdésen, s csak azután adjon hangot. A kezdő hangot úgy lehet jól megállapítani, ha megpróbáljuk ehhez a

hanghoz képest megszólaltatni a dal legmagasabb és legmélyebb hangját, s ha mind a kettőt ki tudjuk dalolni, csak akkor jó a kezdés. Természetes, hogy füzetünk kezdő hangjai a legjobban vannak megállapítva, de ott ahol abszolút hallású vezető vagy jó hangolású hangszer nincsen csak előzetes próba után kezdjük a dalt.

Hangsúlyozzuk, az oktató legnagyobb s szinte egyetlen hibája az, hogy *nem tudja* az oktatandó anyagot!

Fiuk, jól tanuljátok meg, szívvvel lélekkel daloljátok a mi dalainkat.

IV. A fiú (az oktatandó) hibái.

Az oktatandó hibája az, hogy figyelmetlen, szórakozott s csak félfüllel hallgat oda az oktató szavaira, dalára. Az igazi tanuló teljes figyelemmel és odaadással követi oktatójának minden szavát s aki nem ezt teszi, hibát követ el. A hibára következő szíves szeretettel adott figyelmeztetést meg kell szívelelni, mert ha a figyelmetlenséget még fegyelmezetlenséggel is megtoldjuk nemcsak hibát hanem egész hibaláncolatot kezdünk el.

Mondani sem kell, hogy az oktatandó hibái legtöbbször az oktató hibáiból következnek, s azokat helyes tanítással könnyedén kiküszöbölhetjük.

Másik kiküszöbölendő hiba a tanulás kezdetén a túlhangos dalolás, amivel elnyomjuk az oktató hangját s így „félre vesszük“ a dalt. Ismét másik hiba az, hogy mikor már lehetne vígan és lelkesen dalolni, még mindig csak dűnnyögnek a fiúk. Ezek a hibák a jó oktató szavára könnyen kiküszöbölődnek.

Egyik legnagyobb hiba az, hogy a fiúk félreértik a magyar népdal körüli tájékozatlanság folytán azt, hogy a népdal nem cigányzene s „tercelnek“. Ezt a szokást az oktató feltétlenül hibának bélyegzi s nem tűri dalolás közben.

V. Megjegyzések.

a) Időbeosztás: Foglalkozásonként husz perc elegendő két-három új dal megtanulásához, valamint a régiek ismétléséhez.

b) Felszerelés: 100%-os felszerelés Erdélyben, az Ifjú Erdély kiadóvállalatnál megjelent, olcsón beszerezhető „A mi dalaink“ c. daloskönyv. Mivel hivatalosnak tekinthető levante-daloskönyv egyelőre nincs, az érdeklődők beszerez-

hetik a Cserkész-Szövetség 101 Magyar népdal c. gyűjteményét, valamint a SDG-Szövetség „Kis magyar daloskönyvét“.

c) Irodalom: Bartók Béla: A magyar népdal.

Bartók-Kodály: Erdélyi népdalok.

Bartók: Népzeneünk és a szomszéd népek zenéje.

VI. Kiegészítő rész.

Az I. alatt elmondottakat a szakaszparancsnok gondosan tanítsa meg a fiúknak, hogy minden levante megértse, mi a népdal és miért van szükség a magyar népdalok művelésére. Ugyancsak mindig használjuk fel a kiképzési füzetek dalaihoz tett megjegyzéseket és ellenőrizzük rendszeresen, hogy ezeket megjegyezték-e a fiúk. Így jutunk el majd lassanként egyszer az igazán magyarul daloló Magyarországba!

6. Alaki kiképzés.

Fontos dolog az „alaki“. De amilyen fontos, olyan veszedelmes is. Kétélű fegyver. Ha ügyesen kezeled, óriási eredményeket érhetsz el vele, ha rosszul használod, minden munkádat, fáradságo-

dat, nehezen elért eredményedet tönkre teszi.

Lássuk először, hogyan nem szabad használni. Általában két nagy hibát szoktak ezen a téren elkövetni. Az első és végzetes hiba az, ha az alakit mint *büntetőeszközt* alkalmazzák. Soha ne tedd ezt! A fiúk megutálják az alakit és egységed sohasem fog jól mozogni.

A másik hiba az, ha *súlykolja* az alakit. Sokan csodálkoztak már azon, hogy miért nem mozog jól az egységük, pedig a foglalkozáson folyton csak alakit oktatnak. Ezek megfeledkeztek arról, hogy „jóból is megárt a sok“. Hát még az alakiból! Az alaki csak addig ér valamit, amíg a fiúk kedvvel csinálják. Soha ne feledkezz meg erről.

Az alaki első követelménye a *fegyelem*.

Ennek megteremtését elősegíti egyik fegyelmező gyakorlat (pl. nóta közben egy karjelre csend, közben valamit csinálunk, majd ugyanott folytatjuk a nótát). Az igazi fegyelmet azonban akkor tanusítja a fiú, amikor a vezető nem figyelí és mégis fegyelmezett.

Ismerned kell azután a vezényszavakat. A vezényszó két részből áll. Az első figyelmeztet arra, hogy valami ve-

zényszó következik, ezért ennek *figyelmeztető* rész a neve. A másik rész kimondásával kell a parancsot gyorsan és egyszerre végrehajtani, ennek a neve *rendelkező* rész.

A vezényszavak ismeretének az alapja a *vezényszó megtanulása*. Ezenkívül azonban gyakorolni kell a vezénylest és a jó hangsúlyozást.

Sokan azt hiszik, hogy a nagy hang, lármás kiabálás a jó vezénylest titka. A hangerősség mindig az egység nagyságától függ. Fontos az, hogy a tőled leg távolabb álló is tisztán értse és hallja szavaidat. Hiába ér el a hang az utolsó sorokig is, ha érthetetlen. A szavakat tisztán és értelmesen ejtsd ki. A figyelmeztetőt lassan mond, a rendelkező szótagot pedig rövid szünet után erős hangsúllyal kiáltsd.

A vezénylest kötelességed jól megtanulni, mert *amilyen a vezényszó, olyan a végrehajtás*. Ügyelj fellépésedre, mert lehetsz bármilyen szellemóriás, ha mozgásod puha, hangod bizonytalan, egész lényed nem sugározza az erőt és biztonságot, nem fogsz érvényesülni.

A jó vezénylesthez tartozik a helyes felállás is. Úgy állj, hogy mindenkit lásd és mindenki lásson téged. Legalább

öt méterre állj az egységtől és addig ne vezényelj, amíg mindenki rád nem néz. Vezénylés közben mindig Vigyázz-ban állj. Ugyancsak hozzátartozik a vezényléshez a karjel. Karjelet általában akkor szokás használni, ha az egység nagysága ezt megköveteli. A karjelet mindig szabályosan végezd, ne csinálj magadnak egyéni karjeleket. Jobb karodat 45-ös szögben nyújtsd előre, tenyér nyújtva, ujjak zárva, mint Vigyázz-állásnál. A kar lekapása a rendelkező rész kimondásával egyidőben, kemény mozdulattal történik. A vezényszó elhangzása után szabályos Vigyázz-ban állsz.

Az alaki kiképzést *mindig lelkes és felvillanyozott hangulatban tartjuk meg*. Az alaki kiképzést előzze meg mindig valami vérpezsdítő mozgás, játék vagy nóta, mellyel a levonték önérzetét, lelkesedését hívjuk életre. Lelkes, feszes magatartásunkkal, a saját magunkviselkedésével, példájával ragadjuk magunkkal a csapatot.

A kiképzést szakítsuk meg, ha érezzük, hogy a figyelem és a lelkesedés lanyhul. Megpróbáltatásoknak csak az idősebb levontéket vessük alá (rövid ideig tartó mozdulatlanság, kitartás a „pihenj“ vezényszóval) a figyelem ellen-

őrzése céljából. Büntetésből gyakorolni tilos.

Amit a levante helyesen megtanult, következetesen követeljük meg annak a továbbiak folyamán a feszes és helyes végrehajtást, Követeljük meg a tanultak gyakorlati alkalmazását.

A parancsnok tartsa kezében az alaki kiképzés irányítását. A fegyelmezést, a fegyelemre való nevelést maga végezze. Legártalmasabb az a parancsnok, aki csak vezényel, de nem képes a végrehajtást ellenőrizni, szükséges esetben helyesbítői és az alakiságokban rejlő nevelő értéket kihasználni.

Nem hosszas gyakorlatozásra van szükség, hanem értelmes, tervszerű, nevelői munkára. *A fegyelemre nem lehet senkit sem kiképezni — erre nevelni kell a leventét!*

A jó vezényléshez tartozik a végrehajtás *ellenőrzése* és javítása is. Meg kell győződöd, helyesen hajtották-e végre vezényszavadat, s ha hibát találsz, javítanod kell.

Hibát mindig személyre vonatkoztass. Ne azt mondd tehát pl. „görbe a sor“, hanem „harmadik ember jobb válla kilóg, utolsóelőtti ember balra“. Így a fiúk

látják, hogy éles szemmel figyeled mozgásukat és javításodnak meglesz az eredménye.

Ha valamit gyakorolunk és nem megy jól, az egyeseknél ki kell javítani a hibát, ha pedig sokan nem tudták végrehajtani a gyakorlatot, akkor visszakoztassunk, magyarázzuk és mutassuk meg a teendőket és vezényeljünk újra. Ha egyesekkel van nehézség, sohasem szabad gúnyos megjegyzést tenni és az arcvonal előtti „szólózással” erőszakolni gyors eredményt.

Az alaki rövid legyen, de kemény.

Helytelen, lassú mozgást ne fogadj el.

Csak addig gyakoroltass, amíg egykét jó végrehajtást kapsz.

Ha a gyakorlatok már jól mennek, mindenki vezényeljen. Adj a fiúknak kis feladatokat (sorakoztasson, indítsa el az egységet) stb. Ne engedd, hogy tréfálkozásba, multságba fulladjon a végén az ilyesmi. A többiek igyekezzenek felfedezni a hibákat. (Ha ilyenkor vita adódik elő, azt a te döntő szavad kell, hogy befejezze).

Az alaki mindig valami jólsikerült dologgal fejeződjék be. Sohasem végződhetik „letolással”.

A következőkben leírt kiképzési rész csak egy általános keret, amit neked kell érdekessé tenned. Ha csak gépiesen elmondod és fölöslegesen gyakoroltatod, csak unalmassá válik. Az érdekesség és a vidámság azonban ne menjen a fegyelem rovására.

Összefoglalva :

A parancsnok.

1. *Tudása:* Az oktatás anyagát — mind az elméletit, mind a gyakorlatit — teljes mértékben tudja.

2. *Fellépése:* biztos, nyugodt, magatartása határozott. Hangja katonás, tehát hangos, de nem kiabáló. (Helytelen, ha az oktató úgy akar magának tekintélyt szerezni, hogy mindig haragos, állandóan csak korhol). Általában tartsa szem előtt, hogy a *legjobb nevelő eszköz a személyes példaadás.*

3. *Helye:* leventéi előtt lehetőleg olyan távol, hogy minden leventét szem előtt tarthasson. Alljon nyugodtan, katonásan. Helyét ok nélkül ne változtassa, mert a céltalan fel- és aláíárkálás a bizonytalanság látszatát kelti. Oktató ne legyen raj, illetve szakasziparancsnok.

Ezt a szerepet a raiparancsnokkal töltesse be. Ő maga oktat, kiképez.

4. *Oktatása*: legyen egyszerű és világos, lehetőleg tömondatokban beszéljen. Maradjon a kitűzött tárgy mellett. A felesleges ismétlést kerülje, ugyancsak a száraz, unalmas, gépiességet is. Vigyen előadásába élénkséget s a testi kiképzés mellett gondoljon a lélekre is. Mondani-valójának formáját és terjedelmét szabja leventéinek szellemi képességeihez. Ha kérdez, a kérdést mindig az összeséghez tegye fel, hogy mindenki gondolkozzék, csak azután jelölje meg azt a leventét, akitől a feleletet hallani akarja. Leventéinket neveljük előzékeny, udvarias, de mindenek előtt fegyelmezett, tiszta szívű magyar emberré.

5. *Vezényszava*: legyen éles. Kemény végrehajtás csak kemény vezényszóra történhetik. A vezényszó hangsúlytalan (figyelmeztető) és hangsúlyos része között tartson ki két-három menetütemet, hogy a leventéknek legyen idejük átgondolni a végrehajtandókat.

Tilos a gépszerű vezénylet! A vezényszót mindig a hibák javítása kövesse.

6. *Karjelek*: karjeleket csak figyelem felhívásnál és iránymutatásnál (*Vigyázz!*-nál, menet megindításánál és

megállításánál, iránymutatásnál, testfordulatnál, fővetés, igazodás) használunk. Ezeken kívül karjeleket nem szabad használni. A figyelem felhívásánál teljesen nyújtott jobb karunkat (ha puskával vagyunk — bal karunkat) 45° -os szög alatt előre fölfelé tartjuk, majd a vezényszóval egyidejűleg erőlyesen lerántjuk. Iránymutatásnál a jobb kart vízszintes helyzetben használjuk, tükörképet mutatva.

7. *Hiba javítása*: határozott és értelmes mondatokkal történjék. Sohasem általánosságban, hanem egyenként. Szólítsa tehát az oktató nevén a leventét s csak azután javítsa hibáit. Helytelen, ha a hibát azonnal megmondjuk. (Pl. Nagy levente, nagyon mélyen fogja a puskát. Helyesen: Nagy levente! Hibás a jobb kéz tartása). Így a levente önállóságra szokik, mert saját erejéből kell hibájára rájönnie. Jóindulatúan és türelemmel oktasunk. Csak azt kifogásoljuk, amit a leventék már tanultak. Leventékhez a legnagyobb hiba esésén se nyuljunk!

Oktatási módszer:

Az oktató magához rendeli a szakaszt. Pl. „1. szakasz, hozzám!” — „Pi-henj!”

1. *mozzanat*: a) Gyakorlat tárgya... (pl. vigyázz“).

b) Nézzetek ide, bemutatom! (a gyakorlatot előlről, esetleg oldalról is bemutatja, magyarázat nélkül szabályosan).

2. *mozzanat*: a) Ehhez a vezényszó!... (pl. „vigyázz“).

b) Mi ehhez a vezényszó? (a vezényszót visszakérdezi 1—2 leventétől, majd az egész szakasszal együtt vezényelteti). „Vigyázz!“ — Mindenki vezényelje velem együtt: „Vigyázz!“ Még egyszer!

3. *mozzanat*: Nézzetek ide, bemutatom a gyakorlatot lassan részeire bontva, mindenki csinálja velem együtt

a) most lassan bemutatja és közben elmagyarázza a gyakorlatot, a leventék ugyanakkor csinálják. Állandóan javítja a hibákat).

b) gyakorlat párosával).

1. „Rajonként kettős beosztás jobbról!“

1. (A szakasz vigyázz-ba kapja magát, a számolás után mindenki önként pihenj-be helyezkedik).

2. „Egyesek az oktatók, kettesek a gyakorlók“. — Párosával ezt gyakorolni! (A leventék vigyázz-ba kapják magukat és a kijelölt gyakorlóhelyük felé végre-

hajtott fordulat után, kemény lépéssel megkezdett, élénk lépésekkel gyakorlőhelyükre sietnek, ahol azonnal megkezdik a páronkénti gyakorlást. A rajparancsnok ellenőriz, javít, esetleg feicseréli a párokat. A leggyengébbeket ő maga oktatja).

3. (Ha az oktató látja, hogy a keitesek már jól tudják a gyakorlatot, akkor sípol. A sípjelre mindenki az oktató fele fordul, a rajparancsnokok feliartják a karjukat).

„Oktatócsere!“ — (Erre a leventék újra egymás felé fordulnak, de már most a „kettesek“ a vezénylők és az „egyesek“ a gyakorlók).

4. (Kellő gyakorlás után újra sípol az oktató, — leventék mint előbb — majd magához rendeli a szakaszt: „Hozzam!“ javítja a hibákat, utána: „Pihenj!“)

5. 1—2 leventét kiszólít, bemutatztatja velük amit tanultak.

4. *mozzanat*: „Nézzetek ide bemutatom a gyakorlatot vezényszóra, beosztásra!“ „A gyakorlat... ütemre hajtjuk végre!“

a) bemutatja az oktató a gyakorlat első ütemét és magyarázza a szabályzat szerint, majd a második ütemet és így

tovább. A gyakorlatot csak a szabályzatban előírt ütemekre szabad tagozni.

b) Az előbbiek szerint szétküldi a szakaszt párosával gyakorolni. Majd kellő gyakorlás után ismét magához rendeli a szakaszt. Olyan gyakorlatoknál, melyek nem ütemezhetők, ez a mozzanat elmarad!

5. *mozzanat*: Végrehajjuk a gyakorlatot vezényszora egyszerre. (Az oktató vezényli a gyakorlatot a szabályzatban előírt vezényszóval beosztás nélkül. Javít, dicsér, majd párosával való gyakorlásra az előbbiek szerint szétküldi a levetteket, majd magához rendeli és ezzel a gyakorlat módszeres oktatása befejezést nyert).

7. Térképismeret.

A térképoktatásnál a legelső az *érdeklődés* felkeltése a térkép iránt. Ez a mostani helyzetben nem lesz nehéz, hiszen térkép nélkül a világeseményeket sem tudjuk figyelemmel kísérni és térképet olvasni ma az is, aki azelőtt sohasem tette. Célszerű elmesélni egy-két olyan *harctéri esetet*, ahol döntő szerepe volt a térképismeretnek vagy — a térképismeret hiányának! Ismét más vonatkozás-

ban: eltévedt, szerencsétlenül járt kirándulók, akik térkép nélkül, vagy elégtelen térképismerettel indultak útnak! A leventékkel soroltassuk fel, hol mindenütt használnak térképet és körülbelül milyenfélét? (Honvédség, turisták, cserkeszek; kataszteri, erdészeti-, néprajzi-, iskolai-, hajózási, stb. térképek; repülő, gépkocsizók, evezősök, stb.) Miben hasonlítanak, vagy különböznek ezek? Ki látott már ilyen, vagy olyan térképet? Így előkészítjük a hangulatot és felkeltjük az érdeklődést a térképészet iránt.

Ajánlatos a kiképzés egész folyamán a következő szempontokat figyelembe venni:

a) A felkeltett érdeklődést az egész kiképzés alatt *ébren is kell tartani*.

b) Az oktatás módja alkalmazkodjék a levente *értelmi* fokához. Másképpen kell magyarázni városban, mint falun.

c) Inkább oktassunk kevesebbet, *de jól*, mint sokfélét, de felületesen. Például inkább tudjanak a leventék kevés térképjelet egészen kifogástalanul, mint sokat bizonytalanul.

d) *Kevés elmélet, sok gyakorlat*. Az oktató rajzoljon minél többet a táblára krétával, a leventék meg a maguk jegyzetfüzetében rögzítsék a legfontosabb

tudnivalókat. Legjobb, ha az oktató pontosan megmondja, mit kell lejegyezni. Cselekedtessük sokat a leventéket!

e) Kiképzési tervünk *számoljon a rendelkezésre álló idővel és lehetőségekkel*. Kiszámítjuk, hogy összesen hány óra áll rendelkezésre e célból és „addig nyújtózkodunk, ameddig a takarónk ér!”

f) Mint minden más téren, itt is segítségül hívhatjuk a fiúk *verseny szeretetét* és okkal-móddal rendezhetünk kisebb versenyeket, versenyszerű ismétléseket a kiképzés folyamán.

g) Egy percre se feledjük: a *térkép-olvasás nem szobatudomány!* Nem elégedhetünk meg azzal, hogy a leventék pompásan olvasnak térképet a szobában! Tehát mihelyt a legszükségesebb elméleti ismereteket elsajátították, — *ki a szabadba!*

8. Egészségügyi ismeretek.

Légvédelmi ismeretek.

A kiképzésnél nagy súlyt helyezni a szemléltetésre és gyakoroltatásra. Különösen a kötözéseknél nagy súlyt helyezni arra, hogy mindenki gyakorolhasson.

9. Testnevelés és játékkiképzés.

A levente foglalkozás kötelező testnevelési anyaga felöleli mindazokat a testnevelési ágakat, melyek szakszerű és módszeres oktatásával testileg és lelkileg előkészítjük az ifjúságot a honvédelmi kötelezettséggel, valamint a polgári foglalkozással, élethivatással járó feladatok minél tökéletesebb betöltésére.

A kijelölt szakasziparancsnok sorakoztatja a szakaszt vonalban. A jelentés beadása után menet nótaszóval. Menetközben hívjuk fel a leventék figyelmét a szép, könnyed, gördülékeny járásra, a tekintet előre, a karok szabadon mozognak.

A gyakorlatokat nem magyarázzuk a leventéknek, hanem csak bemutatjuk. A leventék pihenj állásban vannak. Míg a leventék a gyakorlatot nem tudják, ütemenként vesszük át, mikor már így tudják a gyakorlatot, akkor folyamatosan végeztetjük. Vezényszó: „*Vigyázz!*“ „*Kiindulási helyzetbe ugrás!*“ (Kiindulási helyzetbe le! Ezt a vezényszót akkor használjuk, ha a kiindulási helyzet: térdelés, guggolás, fekvőtámasz, hasonfekvés, hanyattfekvés stb.) „Gyakorlat rajta!“ Elvégeztetjük a gyakorlatot négy ötször. Négyütemű gyakorlatnál így fejezzük be

a gyakorlatot: 1, 2, 3 (hangosabban ejtjük ki a hármat), a 4. ütem helyett „*elég*“ vezényszót használunk. Gyakorlathoz a vezényszavak:

Vigyázz!

Kiindulási helyzetbe ugrás!

Gyakorlat rajta! 1, 2, 3, elég!

Vigyázz!

Pihenj!

A legtöbb gyakorlat négyütemű. A rajzok úgy készültek, hogy a „K“ betű a kiindulási helyzetet ábrázolja. A számok az egyes ütemeket jelzik. Ábrarajzolás helyett egy rajz alatt két számot is találunk, ami azt jelenti (1, 3), hogy az első és harmadik ütem egvforma. A „3 ×“ jelzés pedig az ugyanazon ütem háromszori végrehajtását jelenti. A „+“ ugyanazon ütem ellenkező lábbal, illetőleg kézzel való végrehajtását jelzik. A kötőjellel ellátott számok (1-2) az ütem lassúbb vezényleését jelzik. 1-2 kb. négy ütemnek felel meg. A csapattornánál a kiképzési év elején kijelölünk négy állandó csapatvezetőt és csapatot. *Ezek mindig egyenlők a szervezetszerinti rajokkal.* Rajparancsnok csak abban az esetben lehet csapatvezető, ha a testnevelés és játék terén is első a rajban. Ellenkező esetben a legügyesebb fiú le-

gyen a csapatvezető. „Csapatvezetők kilépni!” vezényszóra egymás mögé áll a négy csapatvezető sortávolságra. „Csapatokba sorakozó!” vezényszóra a csapatok a csapatvezetők mellett balra vonalban sorakoznak, utána elrendeljük a csapatoknak, hogy melyik hol, mit, mennyi ideig végez. Az „*Utasítás a leventék tömeges ökölvívó oktatására*” című füzetből a gyakorlatokat sorban, ahogy következnek, végezzük el.

A foglalkozási füzetekben felsorolt játékokat a mellékelt leírás szerint kell végeztetni. Legyen a játék a testnevelési foglalkozás legkedvesebb része. A leventék játszhassanak, felszabadultan, önfeledten. Rajta keresztül lehet a levanteintézményt megkedveltetni. *Sohasem hagyjuk el a játékokat a levante foglalkozásokon.* Ne mindig egyforma játékot játszhassunk, mert azt megúnják a leventék és únottá válik számukra a foglalkozás. Egy játékot kétszer vagy többször is ismételhünk, ha azt a leventék kedvelik.

A részletes kiképzési utasításban leírt 60 perces anyagot, két-három részben is megtarthatjuk, lehetőleg elméleti foglalkozás közbeiktatásával. A testnevelési foglalkozást két részben való megtartására példa;

2	perc:	menet, nóta.
1	„	futás.
10	„	szabadgyakorlatok.
20	„	csapattorna.
20	„	játék.
10	„	ökölvívás.
12	„	haditorna.

Rúd-, kötélmászás minden órán legyen.

10. Csatarelőképzés.

Csatarelőképzést csak a terepen oktassuk. Az elméleti oktatást, a magyarázatot mindig gyakorlati végrehajtás (bemutatás) kövesse. Mindig arra törekedjünk, hogy a fiúk az új fogalmakat a terepen a valóságnak megfelelően helyesen érzékeljék és jegyezzék meg. — Tilos tehát csatarelőképzést zárt helyiségben és csak elméletileg oktatni.

A oktatást és a kimutatást mindig gyakorlati kivitel kövesse, azaz leventéinkkel, még pedig mindig az összessel és nemcsak nehánnyal a tanultakat kisebb feladatok keretében gyakoroltassuk. A feladat megoldását és a végrehajtás módját ne közöljük előre a leventével, azt bizzuk rá, hogy önállóságra szoktassuk. A végrehajtást megbeszélés kövesse,

amikor is ne csak az esetleges hibákra mutassunk rá, hanem a jó és helyes végrehajtást is dícsérjük meg.

Leventéinknek ne tömeg, hanem egyéni kiképzést adjunk. Nagy türelemmel igyekezzünk az új fogalmakat megismertetni velük.

Mindig a helyi viszonyokhoz, adott terephez vonatkoztatva oktassunk. Ezért nagyon fontos, hogy az oktatás előtt azt alaposan szemrevételezzük és annak alapján állítsuk be a gyakorlatot. Ne akarjunk ismeretlen terepen rögtönözni, mert kellő gyakorlat nélkül az nem mindig fog sikerülni. Az oktatásra tehát alaposan készüljön fel a levante parancsnok. Neveljen magának jó segéd-oktatókat is, akik nagy segítségére lehetnek.

A csatárelőképzés anyagát kisebb harcászati feladatok keretében oktassuk, amikor a már tanult anyagot is illesztjük be mindig ismétlésképen.

Törekvésünk arra irányuljon, hogy leventéinkben kifejlesszük a bátor, harcos csatár szellemet, a helyes magatartás és megoldás iránti érzéket, akik úgy magára maradottságukban mint bajtársaikkal együtt működve a legnehezebb körülmények között is megállják helyüket.

11. Lőkiképzés.

Az anyagot érdekes szemléltető előadásban adjuk. Mindenkinek lehetőleg puskát adni a kezébe, mindenkivel mindent megpróbáltatni. A célzás bemutatása karton vagy fém nagyított irányzéken és állványba szorított puskával történjék. A röppályát és a szórást krétával érzékeltesük. Adjunk fel könnyebb lövészszaki feladatokat. A lövészetnél a legnagyobb körültekintéssel járjunk el. Ne felejtsük el, hogy mindig az „üres“ puskával történik szerencsétlenség. (Ugyanis amikor tudjuk, hogy meg van töltve, akkor jobban vigyázunk, de amikor úgy tudjuk, hogy „üres“, akkor forgatjuk gondatlanul a csövet.)

A továbbiakra minden füzetben az anyag közlésével egyidejűleg térünk ki a módszerre.

12. Honvédelmi ismeretek, levente tudnivalók.

Módszer ugyanaz, mint a gyakorlati kiképzés többi ágánál.

13. Közhasznú ismeretek.

Módszer ugyanaz, mint a többinél.

14. A vezetői ismeretek oktatásának alapelvei.

Minden *oktatás* helyességének méréke az oktatandók **aktivitása**. A feladat megvalósítása a legnehezebb az ilyen tisztán *elméleti* jellegű anyagnál, amilyenek épen a vezetői ismeretek is.

A nehézségek onnan adódnak, hogy az oktatandóknak sejtelmük sincsen a megismerendő anyagról, így a róla való beszélgetés vagy vita a legügyesebb vezető vezetése mellett is menthetetlenül mellékvágányokon terelődik. Megelőzésére csak egy mód van, *röviden tájékoztatni a fiúkat a megismerendő anyag főbb pontjairól*. Ez a *kiképzés első üteme*.

Eddig egyformán megy a vezetői ismeretek minden pontjának oktatása: itt azonban kettéválík a dolog aszerint: hogy *gyakorlatban végig próbálható*, vagy csupán *elméleti* ismeretek szerzéséről van szó.

a) *Gyakorlatban végigpróbálhatók*:
 1. rajfoglalkozás vezetése. 2. rajkirándulás vezetése. 3. rajszolgálat vezetése. 4. parancsadás. 5. parancs helyesítés, stb.

b) Csupán elméleti úton sajátíthatók el; azok amelyeket a helyszínen elpró-

bálni nem lehet, hanem *elvi* kérdéseket tartalmazván, a megbeszélés után a fiúk *össznevelési* feladatok, megvalósításuk. Pl. tekintély teremtés, ügyesebb levante, vallásosság, nagyobb magyarság stb., stb.

Ad a) A gyakorlatban elpróbálható ismeretek szerzésének *második üteme*: kijelölni valakit a végrehajtásra: a többi fiúkat pedig *felhívni a bírálatra*. Pl. Pista a jövőhéten Te vezeted a rajösszejövetelt, a részleteket megbeszéljük: a többiek pedig készüljetek a bírálatra. *Harmadik üteme*: megbeszélni: a *jókat* és a *rosszakat*, a látott cselekvés alapján.

Nagyon fontos: Mind a *jónál*, mind a *rossznál*: feleletet adni arra a kérdésre: **miért jó**, ill. **miért rossz**: a kérdéses cselekmény. A *rossznál* még egy további kérdésre is *meg kell felelni*: **hogyan van helyesen**: Ez a *negyedik ütem*.

Ötödik ütem: A vezető vagy egyik fiú rövid összefoglalása a tanultakról.

Ad b) A pusztán elméleti ismeretek szerzésének egyetlen módja a *megbeszélés*: vagy ha úgy tetszik *vita* (*Második ütem*).

A megbeszélésnek azután több kérdésre kell minden témával kapcsolatban *kiterjednie*;

1. Pontosán felelni kell arra, hogy mit jelent a megismerni akart *alapelv* és mi minden tartozik hozzá.

2. Hogyan vétünk ebbe: és hogyan szokjuk meg a rosszat.

3. Mit tartanak a többi emberek a *helyes* cselekvésről.

4. Adjon célokat, amelyek elérése kívánatos.

5. Adjon eszközöket, amelyekkel a célt ellehet érni.

Természetes erre a sok szempontra nem kell feltétlenül egy alkalommal felelni, de az első és a negyedik illetve ötödik pont már az első beszélgetésben szerepeljen. Sőt a negyedik és ötödik pontról nem árt több alkalommal is beszélgetni.

[Nézzünk egy példát (a második ütem). (Lásd „*A rajparancsnok vallásossága*“ c. pontot a kiképzési füzetben).

Rajpok: Fiúk ki tudná megmondani köztetek mi az a *vallásosság*.

Imre: Hát, a vallásos ember az olyan, hogy eljár a templomba, azután imádkozik . . .

Rajpok: Csak ennyi kell, hogy valaki vallásos legyen? Akkor nagyon sok

vallásos ember van, és így vallásos a mellveregető *farizeus is*, akiket pedig Krisztus Urunk többször megbélyegzett ürességükért.

Jóska: Én úgy gondolom, hogy más valami is kell hozzá: pl. nem szabad képmutatónak lenni, mert az ilyenek a farizeusok voltak.

Béla: Meg nem szabad hazudni, meg lopni és csalni.

Rajpok: Jól van fiúk, nem elég tehát az *imádság*, hanem sokkal több kell ennél, mit gondoltok hogyan lehetne egyszerűen megmondani azt, amit Béla felsorolt.

Feri: Becsületesnek kell lenni.

Jóska: Jónak kell lenni.

Rajpok: Ugy van Jóska, *jónak* kell lenni. Ezt mondhatjuk úgy is, hogy életemet a *krisztusi életparancsok* szerint kell élnem: Röviden *keresztény életet kell élnem*. (Felelet sz első pontra)].

Folytathatnám a példát tovább; így vezetted rá a fiúkat a többi pontokra is, ha figyelmesen végig olvasod azt amit a kiképzési füzetben leírtam: minden pontra megtalálod a helyes feleletet, amelyikre a fiúkat rá *kell vezetned*,

A harmadik ütem: A megbeszélés eredményének rövid összegezése és a fiúknak biztatása a feladat megvalósítására.

Akkor ér a kiképzésed valamit, ha a fiú maga jön rá a helyes eredményre, mert úgy igazán magáénak érzi.

A negyedik ütem: Az elméleti anyagot még nem tanítottad meg a megvetéssel: mert az elvek elsajátítása itt az élet dolga: amelyben való segítségre a „Vezetői ismeretek“ során több alkalommal tértem ki: (itt csak utalok rá) amelynek ebben a vonatkozásban legfontosab szempontjukért azt kell hangsúlyoznom: *hogy bizzál abban, hogy a rád bízott a megbeszéltek szerint él- és ez a bizalmad valóban ilyenné fogja emelni; a rajszellem alapja is ez az egymásban való kölcsönös bizalom legyen:* tehát a fiúk is bizzanak egymás leventeértékeiben. Ha így dolgozol munkád eredményes lesz.

14. Befejezés.

A befejezés éppen olyan formaságokkal történjék, mint a bevezetés.

A Befejezési formaságok előtt mindig intézzünk el minden ügyvezetési kérdést, beszéljük meg a következő foglalkozásra való előkészületeket.

A zászlólevonás ugyanolyan ünnepélyes formassággal történik, mint a bevezetésnél.

A záróima kapcsán a Mi Atyánk után Vigyázz-állásban szavalókórunderűen az alábbi szövegű Fohászt kell elmondani:

„Magyarok Istene, kérünk bizó hittel,
Hős honvédeinket harcukban segítsed!
Vezéreljed őket győzelmesen vissza,
Édes szép hazánkba: Nagymagyarországba!
Ámen!“

A bezárás után tartsuk meg a kihallgatást a II. rész, 3 pontban közöltek szerint.

II. RÉSZ.

A KIKÉPZÉSSSEL KAPCSOLATOS DOLGOK.

1. Bemutakozó foglalkozás.

Igen nagy fontossággal bír az első benyomás, amit az ifjúvezető-jelöltek szereznek. Ezért igen nagy gonddal kell felkészülni az első foglalkozásra, ami még nem rendes foglalkozás, hanem csak bemutatkozás, bevezetés az ifjúvezető-képző csapat életébe.

A legelső foglalkozás célja így a leventékre váró munka ismertetése, ismerkedés, barátkozás. A szakaszparancsnok az ifjúvezetőképzés jelentőségét

ismertesse, majd ennek elhangzása után nótáztasson, állítsa össze a rajokat és a szakaszt. Rendezzen egy-két gyorsütemű játékot. Rajparancsnokaival együtt mutakozzék be. A rajokon belül pedig minden levante mondja el, hogy honnan jött, kicsoda. A rajmegbeszélések után szakaszkeretben beszéljék meg a következő foglalkozást (idejét, helyét), a foglalkozásra mit kell hozni (jegyzet, próbakönyvek, Mi dalaink), beszéljék meg és gyakorolják el a foglalkozásonként visszatérő formaságokat. (Ima, zászlófelvonás, kihallgatás, jelentés.) Az első foglalkozás időtartama 2 óra.

2. A foglalkozások beosztása és megszervezése.

Az ifjúvezetőképző szakaszok foglalkozását alaposan be kell osztani, mert máskülönben az anyagot elvégezni nem lehet. A Kiképzési Füzetekben adott időbeosztás csak támaszpontul szolgál, azon a leventék műveltségi foka, képessége és a külső (időjárás) körülmények szerint az ifjúvezetőképző szakaszparancsnok változtathat. Remélem, hogy abban egyet értünk, hogy szobában csatárelőképzést tartani még akkor sem lehet, ha a bokrokat székekkel

helyettesítik. Szükséges azonban, hogy egyrészt a kiképzési segédletek korlátozott mennyisége, másrészt a rajparancsnokok foglalkoztatása érdekében a foglalkozást úgy megszervezni, hogy a kiképzés érdekében a legjobb legyen. Így például egy három rajból álló szakasz kiképzése anélkül, hogy a rajokat megbontanánk:

5 p.	B e v e z e t é s		
15 p.	Világnézeti előadás		
30 p.	Lőkiképzés	Térkép	Eü
30 p.	Eü	Lőkiképzés	Térkép
30 p.	Térkép	Eü	Lőkiképzés
30 p.	A l a k i k i k é p z é s		
10 p.	S z a v a l ó k ó r u s		
15 p.	Népdalkiképzés		
50 p.	Testnevelés és játék		
20 p.	Vezetői ismeretek		
5 p.	B e ř e j e z é s		
240 p.			

A rajok tehát saját vezetőikkel helyben maradnak és csak a felszerelés megy körbe, mert csapat életben forgószinpad alkalmazása tilos! Ez csak a

kiképző táborokban célravezető. A csapatban a rajéletet megöli és gépiessé teszi a kiképzést. Ilyen előzetes beosztással megadjuk a lehetőségét annak, hogy úgy a szakasz, mint a raj egyformán bekapcsolódhassék a kiképzés munkájába. A „minden második, vagy harmadik foglalkozást“ nem érdemes előre beosztani. Rá kell bízni az időjárásra. Nehogy esőben foglalkozatok kint és napsütés mellett teremben, csak azért mert előre így osztottátok be!

Amennyiben a kiképzési idő megengedi, feltétlenül helyet kell szorítani a „raj időnek“ amelynek keretében a rajok sajátos életükkel kapcsolatban lehetőséget kapnának önálló mozgásra.

Az így elmondottakon felül még nagyon sokfélekép beoszthatjátok az anyagot és időt, csak egy a fontos: az ésszerűség! Többet ésszel mint erővel akkor is, ha erő rendelkezésre áll!

A foglalkozásról előre u. n. „foglalkozási jegyet“ kell összeállítani, amelyet szemle alkalmával be kell mutatni az előljárónak.

3. A kihallgatás.

A kihallgatás célja az, hogy a leventét egyenes, bátor kiállásra, katonás fellépésre nevelje. Kérelmének vagy jelen-

tésének előadása hatásos jellemnevelő eszköz abban a korban, amikor az ifjú mozgásán, beszédén még a félszegség uralkodik. A kihallgatás megadja azt a lehetőséget is, hogy vélt sérelmét panasz formájában is előadhatja; önérzetét ért sérelméért jogos panasza esetén elégtételt kap, viszont a panasz előadása alapos megfontolásra készíti, igazságérzetét helyes irányban alakítja. Kihallgatásra rendelése elkövetett hibájának következményeivel való bátor szembenézést követel meg a levontétől, az igazsághoz való szigorú ragaszkodást és a következmények férfias vállalását kívánja meg. A kihallgatásra rendelés, ha helyesen alkalmazzuk, nagyon jó nevelőeszköz. Túlságosan gyakran és jelentéktelen eseteknél történő alkalmazása csak árt a fegyelemnek. A kihallgatást a csapat-, ill. század- vagy szakaszparancsnok tartja, minden foglalkozáson, az erre kijelölt időben. Kihallgatásra a levonték jelentésük, kérelmük, panaszuk előadására iratkozhatnak fel a naposnál, illetve előljáróik kihallgatásra rendelhetik őket.

A kihallgatást a szolgálatvezető, illetve az a legmagasabb megbízatású vagy rendfokozatú parancsnok állítja össze, aki rangban a kihallgatást tartó előljáró után következik.

4. Kirándulás.

A 23. füzet a Kirándulással foglalkozik. Ez azonban nem azt jelenti, hogy csak egyszer menjünk kirándulni. Amikor csak lehetőség nyílik, a szakasz menjen kirándulni egy fél napra, egy napra, vagy ha az megvalósítható, több napra is. A kirándulásnál kössük össze a kellemest a hasznossal. A kirándulások alkalmával sokkal jobban megismerjük a fiúkat, mert a hosszabb együttlét sok alkalmat ad a vezetőnek az egyénenkénti beszélgetésre s a játék alatt megláthatjuk a fiúk igazi arcát.

5. Teljesítmény és tudáspróba.

A szakaszok tagjait időnként teljesítmény (gyakorlati) és tudáspróbának (szellemi) kell alávetni.

A kiképzés végével pedig az érvényben levő rendelkezések szerint a szakasz tagjait minősíteni kell. A próbáztatás eredményét a K. ho. levente parancsnokhoz kell felterjeszteni szolgálati úton, aki a kinevezéseket eszközli.

6. Szemle.

Ha szemlélő érkezik, a parancsnok, amint meglátja, sípol, (leventék az érkező felé fordulnak) a szemlélő elé siet és jelenti a létszámot és a foglalkozás tárgyát. A kapott parancs szerint kell a foglalkozást folytatni.

7. Ha valami közbe jön...

Ha valami („felsőbb erők“) közbe jön és az előírt anyag előadására nem jut idő, akkor felvetődik a kérdés: mit hagyjunk el? Elsősorban a teljes elméleti anyagot (pl. világnézeti megbeszélést), mert ezt a legrosszabb esetben elolvashatják a fiúk a füzetből. Ez természetesen nem eszményi megoldás, de mégis jobb, mint a semmi. Gyakorlati anyagot nem „adhatunk fel“ otthoni olvasásra! Testnevelést, rendgyakorlatot, de még térképészetet és betegszállítást sem lehet olvastatás útján megtanítani! Még kevésbé lehet úgy mulattatni valakit, hogy olvastatom vele egy játék leírását. A játékot a világért se hagyd el és még le sem szabad rövidíteni a rá szánt időt, mert a szakasz tagjait játék közben ismerhetjük meg igazán, mert

akkor megfélekedeznek magukról, mindenki leveti álarcát és igazi egyéniségét mutatja meg.

Ha valami közbe jön el kell hagyni valamit, de viszont pótolni kell az így üresen maradt időt (pl. ha lövészet van beállítva és valami oknál fogva azt nem lehet megtartani) valami programmal. A vezetőnek mindig kell rendelkeznie „tartalék“-programmal. (Játék, ismételés, nóta, megbeszélés stb.)

8. Élmények.

Feltétlenül fontos, hogy a foglalkozások megszokottságát néha egy-egy gyár, laktanya, színház közös meglátogatása tegye változatossá. Ezt pontosan be lehet illeszteni a kiképzési tervezetbe és igen kívánatos, hogy a mozgalmi formát ebben a formában is tegyük érzékelhetővé.

Feltétlenül fontos, hogy kihasználjuk a természetadta lehetőségeket: így pl. télen, ha van hó, hócsatákkal, nyár elején, ha elég meleg a víz és lehetséges, fürdéssel, úszóversenyekkel, házi céllövő versenyekkel tegyük változatossá a kiképzést.

9. Ügyvezetés.

1. *Levente-igazolvány.*

Az ifjúvezetőképző szakaszban az első ügyvezetési probléma a Levente-igazolvány. Minden ifjúvezetőt az a csapat lát el igazolvánnyal, ahová a levente tartozik, azaz ahonnan vezényelték az ifjúvezetőképző szakaszba.

A szakaszparancsnokok állandóan ellenőrizték, hogy az ifjúvezetők rendelkeznek-e igazolvánnyal.

A levente foglalkozási napok igazolására szolgáló rovatok kitöltésénél az egyes hónapok rovataiba, a foglalkozáson való pontos megjelenést egy függélyes vonás behúzásával, a foglalkozásról való elmaradást „Hiányz.“, a foglalkozásról való elkésést „Késett“ szavakkal kell feltüntetni.

2. *Ellenőrző lajstrom.*

A járási leventeparancsnokságok által kiadott egységes „ellenőrző lajstrom“-ban kell nyilvántartani a leventék foglalkozáson való részvételét, illetve hiányzásait.

3. *Jelentések.*

Mindennemű jelentést, vezénylési értesítést a 18. sz. foglalkozási anyag 1. és 2. sz. mellékletében közölt minták szerint kell pontosan szerkeszteni és az érdekelt parancsnokságokhoz felterjeszteni.

4. *Anyagkezelés.*

A felszerelési anyagokat a járási leventeparancsnokságtól, valamint a Hdt. Ifjúvezetőképző Csapat műszaki vezetőjétől mindig Nyugta-Ellen nyugta ellenében kell átadni, ill. átvenni. A felszerelésért úgy az anyagkezelő, mint a parancsnok anyagilag felelős. Az anyagok karbantartásának elmulasztása, ill. rossz raktározása esetén is a felelősség őt terheli.

5. *Termek, (torna) vagy felszerelések átvétele.*

A használatra kapott termeket, felszereléseket (Tornaterem, stb.) esetről-esetre a foglalkozás előtt a parancsnok, vagy megbízottja a foglalkozás megkezdése előtt vegye át a megbízott gondnoktól, a foglalkozás után pedig adja át. Az átadás-átvételnél ajánlatos felfektetni egy füzetet, ahol a hiány nélküli átadás esetről-esetre feltüntethető.

10. Kiképzési eszközök. Szemléltetés.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy a magyar ember leggyorsabban azt tanulja meg, amit lát. Tudományos nyelven szólva az úgynevezett „vizuális tipushoz” tartozik s ha valamit meg akar érteni, maga is azt mondja: „hadd lám csak!”

Ebből az igazságból következik, hogy akármit oktatunk, feltétlenül mutassuk is, vagy ha ezt nem lehetne, akkor valami módon szemléltessük.

Lényeg, hogy ne csak a fülnek tanítsunk valamit, hanem a szemnek is, mert az hosszadalmas, unalmas és nem eredményes.

Pl. valamely fegyver működését megmutatom (látás) a valóságban, megmutatom külön erre készült rajzon (szemléltetés) s közben el is magyarázom (hallás) és azután a leventével magával is csináltatom (érzékelés).

És így eljutottunk a legjobb s legáltalánosabb érvényű „fogáshoz”. A legjobb oktató tehát az, aki lehetőleg mind az öt érzékszerve útján tanítja a leventét. Az így oktató parancsnok mindig megtalálja a módját annak, hogy hogyan hozza le a fogható és látható tapasztalati élet világába a legelvontabb anyagot is.

Kellő felszerelés, megfelelő kiképzési segédletek nélkül oktatni vétek! Inkább elhagyni egy későbbi foglalkozásra az anyagot, s helyette mást venni elő, mint hogy rosszul és érthetetlenül vezessük le a foglalkozást.

Ilyen segédletek: Világnézeti kiképzésnél: Könyvek, szemléltető plakátok, rajzok, világnézeti lottó játék, stb.

Térképészetnél: Terepasztal, térképek, gittál, térképkártya, kerekas térképmérő, iránytű, oktató táblák, stb.

Lőkiképzésnél: Puskák, lőlapok, irányzó gépek, nagyított célzó tárcsák, oktató táblák, stb.

Általánosságban: feladat, hogy min-dent lehetőleg szemléltetni! Nem hosszas elméleti előadásokat, hanem élményszerű bemutatásokat, gyakorlásokat kell megvalósítani a foglalkozásokon. A segédleteket a szakaszok, amennyiben lehetséges, maguk teremtsék elő.

Végül:

A foglalkozások anyagát és módszerét meg kell tanulni, azt felolvasni nem lehet! A foglalkozási füzetek akkor fogják céljukat elérni, ha foglalkozás előtt minél többször, de a foglalkozás alatt minél ritkábban kerül kézbe.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

„ERZSÉBET“
NYOMDAVÁLLALAT
Könyv- és Papirker.
KOLOZSVÁR
Bartha Miklós u. 25.